PRO: ARIS ET: FOCIS

LA VEU DE CATALUNYA

ANY VI. Barcelona 8 de Novembre de 1896. NÚM. 45.

MILLORES PROPOSADES

PER LO NOU RECTOR DE LA UNIVERSITAT

I

Veusaqui demostrada prácticament una de les ventatges que esperám els catalanistes del restabliment de la vida nacional de Catalunya.

Hem tingut últimament y per una colla d' anys un Rector de la Universitat qui era de fora casa, y, naturalmet! les seves orelles eren sordes, completament sordes, als clams de les necessitats y dels desitgs de la nostra terra. Y no 'n podia d' altra. ¿Qué se li 'n donava á *don Julián* de la honra y del perfeccionament de la llengua y de la literatura catalanes, ni del estudi y conexement especialisats dels elements naturals d' aquesta terra, ni del manteniment del amor y del foment de la ciencia de les nostres institucions jurídiques? Ni encara que, per honrosa estranyesa, se li 'n hagués donat alguna cosa ¿podia, per ventura, sentir en son esperit les cobejances qui punyen en l' esperit de Catalunya?

Un Rector de la nostra Universitat, com un governador de notra Província, com un jutge en los nostres tribunals, com qualsevol altre funcionari en la nostra terra, si es foraster, per més que fos d' esperit prou elevat y recte pera sobreposarse á altres menes de preocupacions qui ho príven, may podrá secundar y satisfer les conveniencies del interés moral de Catalunya; perque pera açó, la cosa més fonamentalment necessaria es tenir un esperit qui, essent part del esperit de la terra, vibri en ses vibracions, sedegi en sa set, y aspiri en ses aspiracions.

Un foraster qui desempenyi á Catalunya una funció pública arribará pot-ser (per gran marevella) á ser cumplidor del seu cárrech escrupulós é independent de tota influencia del seu pays de orígen, peró may podrá adornar aquesta virtut mecánica ab la activitat qui solícitament ampara, no sía sinó en un raconet de la lley reglamentadora de la funció, al desitg qui aleteja en lo cor del pays, ó á la conveniencia que hi pidola, ó á la necessitat que hi gemega.

Un del pays, pot-ser que no hi arribi; á

un foraster, li es imposible arribarhi. La diferencia, com veyeu, no es pas petita.

Está clar que si confiém una funció pública en la nostra terra á un catalá, ó inepte (que n' hi han), ó corromput (que no 'n manquen), ó enredat en les xarxes de la politiquería (que 'n tenim per fástich), está clar que 'ls serveys que presti estarán al nivell, ó per sota, dels dolents ó massa migrats que 'l foraster ens proporciona. Peró confiéules á un catalá, de tants com n' hi ha, qui fan honor á la raça, de seny clar, de cor recte, de conciencia neta y de voluntat no esclavisada, y ja ho veuréu allavores...

Allavores veuréu lo que ara 'ns fa veure 'l senyor Durán y Bas en l' exercici del cárrech de Rector de la Universitat. Ja ho sabém que de Durán y Bas no n' hi ha un á cada carrer; peró tampoch se necessita possehir les condicions d' inteligencia en un grau tant elevat com les del ilustre patrici pera formular y empenyer per camins práctichs els desitgs y les conveniencies que ell ha amparat en ses primeres iniciatives de Rector.

N' hi ha prou ab comunicar inteligentment y lliurement ab la ánima de la Patria.

Aquesta es una de les virtuts qui farán més honrada y més benfactora la memoria de don Manuel Durán y Bas entre 'ls catalans, mentres hi hagi catalans sense descastar: Certes ilusions comprensibles y al cap-de-vall generoses, poden ab son pipilleig haverli fet buscar el be ahon no podía ser, peró 'l buscava. Tota la seva vida pública, llarga y admirablement omplerta, dona testimoni de que ha cercada sempre y ha volgut mantenir sempre la comunicació ab la ánima de Catalunya; y de que, per açó, les necessitats més apremiants de la terra han tingut en ell un soldat incomparable, sempre amatent, sempre lleal, ilustre sempre y may abatut ni per les fadigues de la lluyta, ni per les decepcions é ingratituts.

Les reformes que ha indicat á cascuna de les Facultats, les quals detallarem en lo *Moviment Regionalista* de la setmana passada, formen un programa complert dels sentits en que totes elles haurien de orientarse pera que la ensenyança superior estigués en les condicions que demanen les noves direccions de les ciencies, qui, en lo particular, van d' acort ab les conveniencies de la nostra vida nacional. No es pas casualment ni en va que 'l nou dogma científich de la especialisació en los estudis ha coincidit, en sa aparició, ab la fórmula de la ciencia política relativa á la consagració de les especialisacions socials, y ab el fet d' aspirar aquestes á dita consagració.

Mirades axís á primer colp d' ull les reformes proposades á les Facultats per lo Rector senyor Durán y Bas, no mes ofererexen motius de satisfacció pera tothom qui te interés en l' esplendor intelectual de Catalunya, y d' enhorabones y d' agrahiment pera l' ilustre patrici qui les ha concebudes y les empeny á la realisació.

Peró aquestes reformes s' han proposat per un home qui no es pas amich de proclamacions platóniques; el senyor Durán y Bas desitja y fará tots els medis de que ses recomanacions sien ateses eficaçment. Y al considerar açó ens escometen dues qüestions: ¿Podrán les Facultats donar compliment á les recomanacions del senyor Durán? y, si les reformes proposades s' implanten, ¿pot esperarse que 's mantingan honrosament?

Les preguntes necessiten esplicacions que no podriam enquibir en aquest article.

N. Verdaguer Callís.

INFORMIS MILLOR

Aquell desgraciat Saint-Cère, qui, desde la entonada redacció de *Le Figaro*, ahon tenía encarregada la política estrangera, caygué en les miseries de la presó y sota 'l pes d' una sentencia avilidora, ha tingut per successor, en les tasques d' aquell diari enfaristolat, á En Denís Guibert. El nou redactor se fa llegir ab interés y ab gust, parlant dels problemes que hi ha plantejats ó 's van plantejant en los diversos Estats, ab un criteri aclarit é independent.

Bastí á dir que fins, algunes vegades, ha tractat ab datos exactes y bon acert dels assumptos d' Espanya. Que es el mes considerable *tour de force* que pot atenyer un home qui, desde l' estranger, ha d' enterarse de lo que aquí se remou, y judicarne.

Pero açó no ho consegueix el simpátich escriptor sinó algunes vegades. D' altres, en cambi, va talment esgarriat, en lo que 's refereix á Espanya, que fa neguit de llegirlo.

Algun colp he pensat: Vetaquí que, essent aquest senyor un home qui de bona fe intenta parlar en veritat als seus lectors, valdría la pena de ferli avinentes les errades en que 'l fan caure. Peró m' aturava en aquest bon intent, perque no sabia prou de cert de quines fonts prenía la aygua; y advertír la errada ja feta, sense poguer donar indicacions qui poguessin prevenirne de futures, no 'm semblava prou de bon cayent. Ara l' obstacle ha desparegut.

En lo número de *Le Figaro* del dia 3 dels corrents hi ha un articlet d' En Denís Guibert, titolat: «Coses d' Espanya.» Aquest articlet pertany á la mena dels desgraciats. Vaig á mostrarvos algunes de les seves xacres. Miréu: Parla dels esforços desesperats del govern de Madrid pera fer d' un modo ó altre diners pera les campanyes de Cuba y Filipines, y diu:

«Aquesta tenacitat dels espanyols en acantonarse en son dret y en ses esperances patriótiques es un exemple que moltes nacions europees podrien imitar.» ¿Podrían? no hi ha dupte; peró, per lo be que volém á exes nacions d' Europa, els hi supliquém que no creguin pas á En Guibert, que no l' imiten de cap manera l' acantonament dels pobrets espanyols. En Guibert ho diu ab bona intenció, peró va fora d' osques.

Aquí 'n va una altra: «No sembla pas, d' altra banda, que 'ls nous sacrificis que aquest pays s' imposa hagin de posar en perill la seva prosperitat económica.....» Ah! no, lo que es aquest perill de fer malbé la *prosperitat económica* dels espanyols, aquest si que no hi es. Avant, senyor Guibert!

«Es que, ho repetím, encara que 'l crédit d' Italia sobre 'ls mercats de París, de Berlin y de Londres, sía aparentment millor que 'l de la Espanya, no 's pot pas comparar la *riquesa* respectiva de les dues nacions.» «*La Espanya es un pays rich*... «La conseqüencia es que la Espanya resistirá totes les proves sense que 'ls seus habitants hi sien reduhits ni al excés de la miseria, ni sobre tot á la emigració.»

La Espanya un pays rich! Totes les disbauxes dels governants ineptes que consentím no 'ns durán al estrém de la miseria, ni sobre tot á la emigració! Si açó es la espressió d' un bon desig, hem de darli 'n les grans mercés al senyor Guibert; ara si 's tracta de parlar formalment, hem de manifestarli que 'ls qui li han dit que Espanya es un pays rich, en lo sentit de poguer soportar les conseqüencies de les bogeries del govern sense invasions de la miseria y sense empentes á la emigració, l' han enganyat de mitg á mitg.

No solament á aquets estrems fatalíssims hi pervindrán els espanyols sobre

quines espatlles descarregui el xáfech de disbarats que está fent el govern ab motíu d' aquestes desgraciades guerres que l' Estat sosté, sinó que ja ara hi som; si 'l senyor Guibert vol veure quadros horripilants de miséria sobrevinguda y d' emigració aumentada, prengui la maleta y arribis á donar per aquí una petita volta.

Y hasta sense moures de París, pot comprobarho. Si vol veure quant errats eren els informes en que 's basá al escriure 'l solt del 3 dels corrents, no te que fer sinó passar els ulls per lo número del mateix dia 3 del *Journal des Dèbats*, en el qual podrá llegirhi una *Lettre d' Espagne*, que hi fa insertar un seu compatrici vingut á veurer ab els ulls propis aquestes terres, y en la que, referintse á Asturias, diu textualment: «...la provincia es pobra, y alimenta malament als seus pobladors; cada any se 'n embarquen un gran nombre cap á les Antilles ó la América del Sud, y un s' adona fácilment d' exa corrent d' emigració al travessar les poblacions, ahon se troba per tot arreu l' anunci de la partida dels trasatlántichs de Santander y de la Corunya.»

¿Per ahon, donchs, se pert la informació, y conseqüentment el judici, del senyor Guibert sobre les coses d' Espanya? En aquest articlet que comentám, ell mateix ens ho fa saber: «La lectura dels diaris espanyols no 'ns revela cap síntoma d' exa penuria...» ¿Qué li han de revelar, home de Deu? Vetaquí la falta original del senyor Guibert en ses apreciacions de les coses d' Espanya; llegeix els diaris espanyols, y de la seva lectura infereix lo que aquí passa. Al parlar de diaris espanyols ja podeu contar que vol dir els de Madrid, y tot lo mes els de provincies de la fábrica Menxeta. Y axís, es clar que 'l pobre senyor ha d' anar errat per força; y no te res d' estrany que tinga ilusions sobre la riquesa espanyola, perque aquests temps de desgracia y de penuria y de lamentacions pera tots els ciutadans d' Espanya, son de satisfacció y d' enriquiment pera les empreses periodístiques esplotadores del brutal patrioterisme que pera açó crien..... Enviaré aquest articlet al senyor Guibert recomanantli que begui en fonts d' aygua més clara, si vol tenir els ulls ab que mira la Espanya ben nets de broces.

E. Gomet.

LES MITGES ENCANTADES

Una vegada era una reyna qui tenia una filla ja casadora: la reyna havia estat sempre molt guapa y, com que encara ere jove, tothom la prenia per la germana gran de la princesa.

Un dia que s' estaben totes dues abocades al balcó del palau, vegeren passar uns soldats qui tot mirántseles, digueren:

—Es ben hermosa nostra reyna; mes sa filla encara la guanya.

La reyna al sentir açó va comensar á tenir gelosia, y, desde aquell moment, agafá una aborrició tan grossa á la seva filla que va decidir ferla perdre. Maná á dos criats seus que, sense dir res á ningú, se la enduguessen á un bosch, ben lluny, y la matessen. La pobre minyona se 'n aná sense cap temensa ab los servidors de la seva mare, y, quan sigueren al mitg del bosch, los dos criats no tingueren cor de executar les ordes de llur mestressa, y digueren:

—Seria un gran pecat matar una damisela com aquesta, tant hermosa y que en tota sa vida noha fet cap mancament á ningú; val mes que la dexem aqui sola ¡qui ho sabrá que no l' hem morta, tan lluny que som del palau!...

Vetaqui, tal dit tal fet. La pobre minyona prou los cridava, prou mirava de tornarsen, mes va esser inutil, puix entre tants milions d' arbres era impossible trobar lo cami. Quatre dies y quatre nits voltá per alli sense trobar menjar ni beure y tremolant al mes petit brugit que sentia, de por d' esser devorada per alguna bestia fera. Al cap y á la fi, en una clariana que feyen los arbres, vegé un gran castell ahon se derigí á veure si per caritat li donarien un bocinet de pa, que Deu nos en dó.

Hi vivien tres germans; cada dia se 'n quedava un á la casa pera arreglar la manduca y los al-

tres dos se 'n anaven á caçar. Era aprop de mitg dia quan la minyona arribá al castell; lo quin aquell día feya de cuyner acabava de posar damunt de la taula un pollastre rostit y se 'n era anat á buscar vi al celler. La princesa entrá. Quan vegé 'l pollastre y sentí la bona olor que feya, després de quatre dies de no haber menjat res, no pogué resistir á la temptació de agafarlo pera pendren un bocí, peró vetaqui que sentí remor y, sense tenir temps d' altra cosa, fugi ab lo pollastre y s' amagá en l' estable, ahon hi dormien los goços.

Los dos germans, qui tornaren de la cassa ab força gana, se quedaren tots parats al veure lo plat buyt damunt de la taula, y digueren al qui s' era quedat aquell dia:

—Es á dir que avuy no 'ns has fet dinar?

—Prou, respongué lo germá cuyner; vos havia rostit un pollastre y vetaqui que quan he tornat del celler, de buscar lo vi, m' he trobat que me 'l havien pres y no sé qui ho ha pogut fer.

—Deuen haver estat los gossos.

Cridaren als goços, y compareguren tots, menos un; baxaren al estable pera veure si estava malalt, ó si era fora, y 'l trobaren que 's menjava 'ls ossos del pollastre que la minyoneta li anava donant.

Quan vegé aquells tres donzells, los va dir tot plorant:

—Ay, Deu meu! ara pot-ser me voldreu matar perque vos som pres lo pollastre de la taula, mes consideréu que feya quatre díes que no havía tastat res.

—No tingueu cap por, li respongueren; no solament no volem fervos cap mal, sinó que farém tot lo que sabrém pera tractarvos be.

Se la endugueren al castell y 'ls tenía á tots encantats per la seva hermosura y lo seu bon tracte. Al cap d' uns quants díes digueren:

—No poguentnos casar tots tres ab aquexa minyona encisadora, val més que la mirém com á germana nostra y que ella 'ns cuydi la casa, mentres nosaltres nos en anirém á caçar.

***

La princesa estigué mes que contenta d' aquets tractes que li feren, y procurava tenirlos la casa com un tirabuquet.

Un día, que estava sola al castell, entrá una pobra á demanarli caritat y va conexer que era la filla de la reyna que la feyen passar per morta. La pobra dona se 'n aná adalerada á fer saber á la reyna que la seva filla encara vivía y que ella matexa la havía vista.

La reyna, mitg espalmada, digué á la pobra:

—Mira, aquí tens aquest parell de mitges, les portarás á la princesa, sense dirli qui les hi envía; si tu logras férlashi posar ja tens la fortuna feta.

Aquesta dona se 'n entorná al castell y, mentres la princesa era sola, se 'n aná al seu quarto y li pesentá les mitges. La minyoneta tingué por que no fossen de la seva mare, que no li volía pas bé, mes per açó se les emprobá. Desde 'l moment que tingué posada la segona, se quedá adormida é inmóvil. La pobra fugí á mes corre.

Los tres germans, neguitosos al veure que la seva germana adoptiva no baxava, pujaren al seu quarto, y la trobaren estesa damunt d' una cadira com si fos morta. Desseguida pensaren que potser la pobra li havía donat algún sortilegi y sortiren tots tres pera atraparla; mes enlloch la vegeren. Quan tornaren al castell, estaven tots entristits, puix á la minyoneta se la estimaven de bon cor.

—¿Qué farém de nostra germana? digué l' hereu. Jo, va dir lo mitjá, li faria fer una caxa de vidre y la conservaria aquí, perque morta y tot encara es hermosa.

Efectivament, la posaren en una escaparata y tot sovint se la miraven, trobantla sempre de la matexa manera.

Llavors, varen cridar als tres germans pera anar á la guerra; ells que, avans d' anarsen, agafaren la caxa y, en lloch de dexarla al castell, la posaren damunt d' un arbre molt ramut.

***

Al cap d' un quant temps, un cassador qui 's passejava per lo bosch, vegé una gran lluentor damunt un arbre molt gros; l' endemá, en lo mateix lloch, vegé una cosa que brillava y va pensar que si una altra vegada tornava á veure relluhir aquella cosa pujaria dalt del arbre pera veure qué era.

Un altre día pujá dalt del arbre, y vegé que dintre d' aquells vidres hi havia una persona, la més hermosa que may hagués vista, pero estava ab los ulls tancats y enrampada com una morta.

Va baxar la caxa y se la endugué á casa seva, ahon vivia ab tres germanes seves. Al véurela, totes tres s' estasiaren ab la hermosura de la princesa endormida, y la petita, que era tota xiroya, va dir:

—Vos dich que es guapa; pero ¿veritat que encara ho seria mes si no duya aquexes mitges tan groxudes y portava un vestit meu?

—Que ets beneyta, noya! que no está prou be d' aquesta manera?

Per açó no va callar fins que li varen posar la caxa de vidre al seu quarto; y vetaquí que, un dia que les seves germanes havien sortit, li cambiá lo vestit ab lo millor que ella tenia y li va treure les mitges pera mudárleshi ab unes de més fines.

Quan li hagué llevat la segona mitja, la princesa obrí los ulls, dihent: «Ay!» com una persona que 's desperta. La pobreta noya, espantada, fugia tan com podía, baxant los grahons de quatre en quatre, com si hagués vist una mala cosa.

—No tingueu por, digué la princesa: veniu, jo som una persona viventa com vos matexa, pero som dormit molt de temps.

Quan la vegeren resucitada estigueren totes contentes y lo seu germá encara més. Se va enamorar d' ella y la volgué per esposa, á lo qual ella consentir de bona gana, puix lo minyó també era guapo y ben plantat.

Per la traducció: FRANAR.

LO MILLOR DE LA TERRA

I

«Tu may surts del Paradís»—
li va dir, fentli un somrís,
lo bon Deu á un Angel.»—

«Ves, visita l' Univers;
vull que conegues als sers,
fills de ma paraula.»

II

L' Angel emprén lo seu vol.
Sembla un raig perdut de sol,
que á un abís devalla.

Vola, y vola... á fons, á fons...
A la fí ovira dels mons
la boyreta blanca.

Vola... y lo núvol petit
li apar que creix é infiuit
l' ample espay abarca.

Entre fosfórichs albors,
com llantionets de colors
los cels hi repara.

Mes, si á un d' ells se va acostant,
lo veu tan gran y tan gran,
que l' espay s' inflama.

Quan n' ha vist alguns: «Deu meu».—
diu,—«que es gran lo poder teu,
ta ciencia increada!

Dirigeix ara 'l meu vol
envers 'hon está 'l breçol
del humá llinatge.»

Sentlo un altre ángel de lluny,
lleugé' entre 'ls estels s' esmuny,
se li acosta y parla:

«¿Veus l' astre aquell, poch lluhent,
que te sa esfera d' argent
tota abonyegada,
com l' escut de Sant Miquel
després que 's lliurá en lo Cel
la batalla santa?

Es la Terra, ahon vols aná'.
«Adeu.»—«Adeu, lo germá.»
Y abdós se separen.

L' un s' enlayra com un cohet,
l' altre á pleret, á pleret
á la Terra baxa.

III

L' astre, que al Angel atrau,
negat en un flúhit blau
una mar semblava.

Com illes sobre aquell mar
no més se veyen brollar
tres cims de montanya.

L' Angel en un d' ells, pren peu,
sobre un munt de glaç s' asseu
y estén la mirada.

Com pexets entre rocam,
veu al lluny d' aucells l' axam,
y mes lluny encara

veu al home dins son cos,
com dintre un sach carregós,
que á fons lo fa caure.

Véulo caminá ab fatich
y remená 'l llot antich
ab má atrafegada;

Veulo entre fangueig ó pols,
llançant l' ¡ay! trist de sos dols
ó brutals rialles.

—«Pobre esperit... ¡malestruch!»—
eselama—«ton cos fexuch
sempre á fons t' arrastra.

Lligat axí y presoner
en est mon aspre y grosser,
¡quín martiri passes!»

—«Jo 'l lliberto»—una veu diu.—
Alçant son cap pensatiu,
l' Angel entorn guayta.

y veu un' ombra sublim,
que se va acostant al cim
de l' alta montanya.

Son cos es negre com fum,
mes son cap en pura llum
hermós s' engarlanda.

La du un vent sense remor...
sos ulls tenen lo foscor
de la Fosca increada.

Si s' alcen al firmament,
la nit per l' espay s' estén
los estels se apaguen.

y sols se veu resplandir
la muralla de safir
que 'l Paradís tanca.

IV

—«¿Qui ets tu, que no ets esperit
ni materia?»—Un feble crit:
—«So la Mort.»—esclama.—

—«Si no m' enganya 'l recort,
filla del Pecat, la Mort
es lletja fantasma;

tu ets hermosa y l' alé teu
sento que escampa en torn meu
celestial fragancia.»

—«Lletja nasquí en veritat;
tu 'm recordes mon passat:
la herencia del pare.

Mes, quan finá l' Home-Deu,
jo estava á frech de sa creu,
sa sanch me rosava,

y aquella dolça regor,
penetrant dintre mon cor
m' ha regenerada.

Ma fesonomía crudel
s' ha endolcit. Es llum del Cel
la que mon cap daura;

es místich y suau olor,
com sents, lo que al rededor
mon respir escampa.

So la Mort... Peró 'l meu nom
no hauría d' espantá al hom'
en sa vall de llágrimes.

Jo so amiga d' ell, jo 'l trach
d' aquell embalumós sach,
que á fons lo fa caure.

D' est infern, 'hon pena esclau,
jo 'n faig purgatori suau,
maysó d' esperança.

¡Feliç mil voltes lo just,
qui m' ayma y s' adorm ab gust
sota ma ombra santa.»

Mentres va parlant axí
la Mort, segueix son camí
sens may aturarse.

L' incansable viatger,
lo Temps, com un vent lleuger
va empenyent sa marxa.

V

L' Angel torna al Paradís.
Deu lo reb ab un somrís,
que 'ls ayres embauma.

—«De la terra, hon l' home viu,
¿qué t' ha agrada més?»—li diu.
—«La Mort»—respón l' Angel.

JOAQUIM RUYRA Y OMS

Espanyols colonisadors de Cuba

É INFLUENCIA DELS LLURS CARÁCTERS EN L' ESPERIT DE LA ACTUAL POBLACIÓ DE LA ILLA.

Lo senyor C. de Varigny publicá en la *Revue des deux mondes,* en lo mes de Febrer del any 1891, un estudi de Cuba y Puerto-Rico, escrit, se veu, després de llargues investigacions y d' una inspecció personal que aná á fer de les citades Antilles. La divulgació aquí de tot aquest estudi, podria ser útil pera ajudar á aclarir els termens de la qüestió que tant esgarrifosament s' está ventilant entre 'ls exércits de Espanya y 'ls de la insurrecció. Mes, la llargaria del estudi, y 'l contenir aquest alegacions y apreciacions no tant de bon sentir ara com aleshores que foren escrites, puix no havien els diariots posat de moda el patrioterisme criaturesch, qui ara 'ns aturdeix ab ses inepcies y rebequeríes, ens ne trauen l' intent. Peró no volém desdirnos de ferne conexer, al menys als nostres abonats, uns fragments força xocants en que 'l senyor C. de Varigny analisa 'ls elements de la població cubana, derivant d' aquesta análissis conclusions poch falagueres pera 'l domini d' Espanya y que, en part, una trista esperiencia está confirmant. Com que alguns d' aquells components procedexen de la nostra Península, l' estudi del senyor de Varigny te pera nosaltres l' interés més principal d' aportar als fonaments del regionalisme espanyol la força d' un testimoni de pes, tant mes independent en quant el senyor de Varigny feya 'l seu estudi sense tenir el pensament en cap dels problemes interiors del nostre Estat. Diuen axís aquest fragments:

Igual que en un microcosmos, se veu reproduhit en aquesta terra (illa de Cuba) lo mosáich de les races qui poblaren, corrent els segles, la península ibérica, y quins orígens, aptituts diverses y tirats característichs formen encara el mes xocant acoblament y la més estranya inconexió qui existexen en la Europa. Enmenats per la corrent d' emigració que, en lo segle XIV, emprengué la Espanya cap al Mon Nou, exes races se distribuhiren y s' agruparen, segons els seus orígens y afinitats, per aquestes illes y per lo continent que 's repartien, internantse cap á ponent les més arriscades y emprenedores, quedantse les més prudentes y menys ambicioses

allá ahon la terra 'ls semblava prou convenient. En lo segle últim Bascongats y Catalans, gallegos y Canarienchs se dexaren caure successivament á Cuba. La terra 'ls semblá propicia, el clima favorable; un colp satisfets els llurs instints nomades, se dexondaren, y prevalgueren els llurs instints agrícoles. Fugien de la miseria y trobaven la abundor; anant á cercar cosa millor, s' esposaven á trobarne de més dolenta.

Els Baschs foren los primers d' establirshi. «Los Baschs, deya En Voltaire, son un poble petit qui salta y balla al cim dels Pyrineus.» La historia diu que foren un poble guerrejador y esforçat, impetuós en l' atach, y ferm en la defensa, qui sapigué mantenir sa independencia y guardar la terra ahon va establirse, com va conservar sa llengua, ses costums y ses tradicions. Es major el seu mérit de conservarse íntegrament tenint en compte que, situat en lo mateix camí de les migracions, allá ahon la pendent dels Pyrineus obra un dels portells d' entrada de la Europa en la península, vegé passar per ses valls á les nacions en marxa y als exercits en moviment. En la seva terra, de relleu accidentat, les montanyes se succehexen y 's topen com les onades que 'l vent axeca; els monts cantábrichs hi atrapen als contraforts dels Pyrineus; vessantse 'ls uns sobre dels altres, s'hi estenen en planicies bonyegades. Arríscats y actíus, orgullosos del llur orígen y menyspreadors dels vehins, els Baschs emigren de bona gana, pero sempre ab la fal-lera de tornar al seu pays, després de feta la fortuna.

Exint d' ells, aparexen els Catalans. Treballadors y afarrissats al guany, apassionats en sos odis y en ses afeccions, inquiets y somoguts, els Catalans se retiren ab el Basch y 's diferencien profundament del Espanyol de les provincies centrals, qui 'ls te per movibles é inconstants, essent axís que no son sinó arriscats. Els embrancaments repetits ab altres races, la contínua afluencia d' una població estrangera sobstituhint á una emigració voluntaria, han modificat el llur tipo..... Actíus y emprenedors, conreadors hábils y marins arriscats, els Catalans han sabut traure un partit maravellós de la terra llur y han donat al seu comers un desentrotllo poderós. Se 'ls vegé obrirse 'l camí dels mars, conquerir Mallorca y Sardenya, invadir la Sicilia y la Thessalia; per tot arreu se 'ls troba, en la Europa, en les Indies, en la América, colóns apreciats, industriosos y d' enginy. Tenen en les llurs venes sang fenicia, grega y cartaginesa, l' esperit d' empresa dels uns, la inteligencia desperta dels altres, l' instint mercantil dels derrers. De la Provenza 'n tenen el llur idioma acolorit, les espressives gesticulacions, la imaginació entussiasta y viva. De la llur terra, en part árida y axargallada, de les valls aspriues que encaxonen els embrancaments dels Pyrineus, els Catalans han sabut ferne, á copies de treball, camps fértils y vinyars productíus. No hi ha res que puga donar millor idea de la seva habilitat agrícola com la vista de les comarques de Girona, de la Cerdanya, de Tarragona, del Urgell, y com les belles planes del Empordá' sembrades de vilatges populosos y de masos florexents.

A Cuba, els Baschs y 'ls Catalans foren els primers en dexar de banda les tradicions del passat. Mes actíus y més enginyosos que 'ls emigrants del centre y del sud de la Espanya, se varen dedicar: els Basch al negoci del diner, á la banca y devegades també á la usura; los Catalans al comers de bestiar. Talment ho saberen entendre que abassegaren exes dues branques d' industría y que, per espay de molts anys, el nom de Catalá fou sinónim de comerciant, sobre tot de mercaderíes colonials, y 'l de Basch, de cambista y dexa-diners.

Al costat d' ells s' acoblaven els Gallegos y Canarienchs. Els Gallegos representen, per escelencia, el factor étnich espanyol, factor resistent y persistent, agrícola, treballador y prolífich. La terra llur y 'l seu clima n' han fet una raça diferenta de la qui pobla les demés provincies de la Espanya. Situada en l' angle nord-oest de la Península, la Galicia forma, ab Asturias, un tot compacte, homogeni, sense analogía ab la gran esplanada central. no menys que ab la vessant meridional. Posada per sa situació geográfica á fora de les agitacions y convulsions de les provincies centrals y meridionals, aquesta regió se ha desentrotllada y poblada, relativament, en pau. La raça primitiva dels Ibers y dels Celtes s' hi ha conservat més pura de barreges. Apar com si s' ha gués arreconada, ó hagués sigut retxaçada per migracions contínues baxades del nord, en aquest gran quadriláter adossat al Atlántich y á les fronteres de Portugal, cobert al sud per los monts cantábrichs. El gran camí histórich qui, passant per Bayona y les provincies bascongades, exia á les riberes del Ebre y als plans de les Castilles, la dexava de banda, torçant al est y al sud, per Burgos, Palencia, Valladolid y Avila, dirigintse cap á Madrid; per Pamplona, Sara-

goça y Lleyda, sortint á Aragó y Catalunya.

. . . . . .

Lo Gallego, á qui s' ha anomenat l' *Auvergnat* de la Espanya, ha conservat la escorça primitiva, ses costums senzilles, ses tradicions hospitalaries. Treballador infatigable, emigra de bon ayre, no bastant á nodrirlo la seva terra. Criats ó bastaxos, els gallegos abunden á Madrid abassegant l' ofici de mossos de corda; al temps de les cullites, recorren la Espanya, llogant els seus braços forçats en les Castilles ahon els treballadors manquen, en lo Portugal ahon l' empere-siment dels pagesos dexaría podrir en lo tros els esplets. Sobris y coratjosos, fan uns soldats escelents, subgectes y disciplinats; servidors sidenciosos, peró vindicatius, soporten de mala gana 'l menyspreu del castellá entiflat qui 'ls considera com á besties de cárrega...

El Gallego ha emigrat á Cuba per families, aportant, ademés dels seus braços vigorosos, una mica de raconet, empleantlo en la compra de terra bona pera 'l conreu, pera ferli donar el máximum de rendiments.

Es pagés, fort pera 'l treball, enérgich y tenás, amant de sa independencia, refractari al jou que la Espanya te posat en son coll, peró igualment refractari á tota anexió als Estats-Units. A lo que aspira, es á la autonomía cubana; si la Espanya pert Cuba, ho deurá sobre tot als gallegos; peró si Cuba no es americana, si les tentatives dels filibusters y les incitacions dels Estats del Sud no han pogut arribar á fer de la illa un territori de la Gran República, l' haver evitat aquest resultat se deu al seny del govern federal y á la resistencia del element gallego.

. . . . . .

Trasplantada en lo lloch insular y tropical de Cuba, la raça espanyola s' hi ha modificat, tant per rahó del cambi de clima y de les condicions d' existencia diferentes de les de la mare pátria, com per la superposició á races inferiors y per los barrejaments de sang... Los tirats primitius y caracteristichs persistexen, fins devegades se refinen, d' altres s' esborren y desaparexen; el conjunt s' altera y esdevé una raça híbrida, qui no te ab la primera sino molt llunyanes afinitats.

. . . . . .

En una cosa sobre tot el Cubá se retira ab els colóns espanyols de les tres Amériques. Per tant joyós que estiga, com ells, de sa descendencia, no sent, igual que ells, l' amor de la mare-patria, ni 'l culte de ses institucions. En aquesta del Mon Nou, poblat per los emigrats del nostre, no hi han pogut posar arrels les tradicions monárquiques. De la matexa manera que hem vist als reyalistes virginians dels Estats-Units repudiar, des de la segona generació, lo lleyalisme de llurs pares y armarse contra la Inglaterra pera conquerir la llur independencia, també 'ls Espanyols americans han renegat la fe política dels seus passats y vessat la llur sang pera deslliurarse del jou de la metrópoli. A Cuba, no més la força manté á la illa en la dependencia d' Espanya, y Key-West, en la costa de la Florida, está plena de refugiats polítichs cubans, esperant afanyosos la hora del deslliurament.....

L' obstacle principal á la prosperitat crexenta de Cuba no es ni la terra, ni 'l clima, ni la raça, sinó la administració fiscal de la metrópoli..... La incertesa que 'n recáu sobres el pervenir, paralisa 'l present..·

C. DE VARIGNY.

DEL NATURAL

Lo catalanisme, qui proclama pera 'ls catalans la existencia d' una patria única, Catalunya, y que, en conseqüencia, li senyala un conjunt de drets enterament desconeguts dintre la vida artificiosa y falsa que té actualment de soportar, es un sentiment innat, vividor, naturalment, en lo cor dels catalans mentre no hi hagi entrat lo verí de falses doctrines ó d' un repugnant positivisme. Pot aquell sentiment, es be massa cert, restar ensopit, sense pendre formes determinades, les que seria de rahó prengués alentat per les continues vergassades de que es victima tot lo que ve á esser sa causa generadora, pero de que existeix no cal dubtarne y res de nou se diu al afirmar sa existencia. Pera mellor apreciarla, no deu pas cercarse entre la gent qui 's belluga en mitg de la atmósfera viciada de les grans ciutats y viles; al camp, á la montanya, bon goig si les alenades corruptores de la vida moderna conseguexen dexarhi rastre; alli donchs, es ahon pot veurers brollar del cor dels homens lo sentiment nacional en que 's fonamenta nostra causa.

No fa gayre temps que estant de conversa ab un treballador de la terra, 'm sortí á parlar de determinat individuu, pera mi desconegut, y al preguntarli jo d' ahon era aquell subgecte, 'l bon home 'm va respondrer: No ho se pas, es estranger...

—Estranger? li vaig fer.

—Sí, qui sab d' ahon va venir, enrahona en castellá.

—Home, vaig replicar ab intenció, axís no es pas estranger, es espanyol com nosaltres.

—Bé, qué vol que li diga; jo lo que veig es que ab aquella lley d' enrahonar no l' entench pas; sort que ab los anys que aquí 's menja les caxalades, ja 'l xamporreja una mica 'l catalá, pero de totes maneres á mi 'm sembla que un hom á qui no enteném...

—Es estranger, oy? Donchs penseu que aquesta gent son los quins governen á n' els catalans; los quins disposen de les nostres vides y dels nostres bens; ells son los quins han enviat á Cuba y á Filipines los vinticinch minyons que ab tanta aflicció dexen al vostre poble (1); ells son los quins han disposat que 'ls tres cents duros que ab tants treballs acabeu d' arreplegar pera redimir al vostre fill, de lo que potser vos en ressentireu per tota la vida, vagin á confondrers ab los tres cents de qualsevol ricatxo, qui ne posará altres tants al demunt d' una carta ó 'ls llensará pera satisfer un capritxo...

Aquell pobre pagés m' escoltava ab un interés crexent. En sos ulls, en lo posat de son rostre, s' hi traslluhia una espressió intensa d' indignació.

—Escoltéu—vaig prosseguir—sia poca, si molta la intervenció que gent nascuda á Catalunya tingan en son govern y direcció, ¿á qué creyeu que obehexen, á la veu de la Pátria ó á la dels caps de colla de Madrid? Si no 's fiquessen en los nostres assumptos aquets que havéu calificat d' estrangers ó 'ls quí á ells s' han entregat, ¿hauríam arribat nosaltres á aquest estat de ruina?

—Ara si que ho veig clar,—esclamá 'l meu interlocutor, precedintho d' una imprecació que no pot aquí estamparse,—la meva deria de sempre... Jo no tinch pas lletres, pero sempre he sigut del parer que si dos volen empendre un negoci, lo primer de tot es que s' entenguin. Per açó á nosaltres tots nos surten esguerrats. Ja ho crech, ells ray!... com aquell empleyat de que parlavam... cap aquí á menjar la sopa boba... y á nosaltres nos cuyden á matar... ¡Malviatge!...

Y recordantse de la miseria y de la desolació del seu poblet y dels tres cents duros que li costava la vida del seu fill, continuá 'ls rahonaments en una forma que ja no m' es permés de reproduhir.

Lo més interessant de tot es que exemplars com aquest que hem retret, del verdader fill del poble, se 'n troben á tot arreu ahon hi hage un home agafat á les eynes del treball, afadigantse sol y contristat en conrear les terres queha vía de conrear en companyía d' un ausent ó d' un que pot-ser ha perdut la vida en terres llunyanes.

La patriotería de les grans ciutats y viles podría apendrer molt, procurant respirar los ayres purs del camp ó de la montanya.

J. Maspons y Camarasa.

Granollers, Octubre 1896.

(1) No s' aludeix propiament á un sol poble, sinó á dos, Cánoves y Samalús, qui en aquest partit judicial, constituexen un municipi, quin censes de vuyt cents habitants. Ja pot suposarse que cuasi be no hi ha quedat cap jove, puix en lo número indicat no hi venen compresos encara es que han lo servey en la Peninsula.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Dimecres passat la *Associació Popular Regionalista* inaugurá les conferencies públiques que setmanalment se proposa donar pera la propagació de les doctrines regionalistes. En Lluis Marsans, desenrotllá 'l tema «Regionalisme y Separatisme: punts de contacte y diferencies que entre abdos sistemes existexen.» Al efecte, després de fixar la verdadera significació del Regionalisme y del Separatisme, y d' exposar les diferentes maneres com lo darrer es interpretat en nostra terra, esmentá la confusió que dels matexos fan, ab tota mala fé, los defensors del centralisme, probant que precisament buscan un ilusori separatisme en les formes orgániques que 'l Regionalisme accepta. Probá, ab les conclusions adoptades per la Assamblea Catalanista de Manresa, que no podía de cap manera calificarse als régionalistes de separatistes, com ho demostren la admissió d' un Poder central, la indiferencia respecte á la forma de govern y la aceptada unió del tipo monetari dintre lo dret de que cada regió s' encunye sa propia moneda.

Preguntá si ab tot y açó existexen punts de contacte entre 'l Separatisme y 'l Regionalisme, y pera contestarse demostrá que l' un y l' altre son tan germans que provenen d' una matexa arrel, puix abdos basen ses doctrines en la induptable rahó de que 'ls pobles qui presenten diferencies essencials de carácter, llengua, usos y tradició deuen viure ab la llibertat necessaria pera obtenir lo grau de perfeccionament que de ses facultats se ha d' esperar. Pero notá que si en son fonament son iguals, en ses aspiracions van del tot separats, ja que 'l Regionalisme aspira á donar llibertat á les patries naturals, sense fer desaparexer los Estats d' avuy, mentres lo Separatisme porta la matexa llibertat fins á les darreres conseqüencies, sense respectar les fronteres actuals. En resúm, digué, lo Regionalisme es la aspiració autonomista conservadora, mentres lo Separatisme es la radical. Acabá el senyor Marsans sa conferencia fent algunes consideracions d' actualitat y espressant la confiança de que la serie de conferencies que s' inaugurava donaría bons fruyts pera la causa Regionalista.

Lo conferenciant fou aplaudit per lo nombrós auditori que assistí al acte.

—S' están fent actius treballs pera constituir associacions catalanistes en quatre diferentes poblacions catalanes. Com se 'ns ha privat del gust de publicar lo nom d' alguna d' elles, nos abstenim de publicar cap, per ara.

—Per iniciativa de D. Francisco Gallifa y Gomis, Alcalde-President de la Corporació municipal de Manresa, s' está establint en aquella ciutat una Biblioteca pública, pera la que han cedit valiosos donatius les principals Corporacions manresanes. Lo Iltre. Colegi d' Advocats, entre altres obres, ha tingut l' acert d' oferir les dels eminents jurisconsults manresans Lluis de Paguera y Pere d' Amigant y un exemplar de les «Constitucions de Catalunya» comentades per En Pere Nolasch Vives y Cebriá.

—Avuy á les onze del matí, tindrá efecte en lo teatre de Novetats lo primer dels concerts de la nova serie que ha organisat lo mestre Nicolau. En ell, además d' executar la orquesta la «Quinta Sinfonía» de Beethoven y «Les Remors de la Selva» de Wagner, L' *Orfeó Catalá* interpretará l' *Ave María* de Victoria y l' *Halling* y *La Patria Nova* de Grieg. En la execució d' aquest himne, hi haurá la novetat de cantarse acompanyat d' orquesta.

—Lo dimars passat, á les nou del vespre, devant d' una nombrosa y lluhida concurrencia y baix la presidencia del alcalde D. Francisco Gallifa y Gomis, tingué lloch en l' Institut de segona ensenyança de Manresa, la inauguració oficial de la cátedra de Llengua y Literatura catalana, fundada, com saben nostres llegidors, per acort del Ajuntament de la esmentada població.

La presidencia estava ocupada per lo Sr. Gallifa, lo Director del Institut Sr. Masvidal, y l' professor de la cátedra Sr. Valldeneu. Lo esmentat Sr. Masvidal, esplicá en poques frases l' objecte de la sessió y concedí la paraula al senyor Valldeneu, qui ab galana forma y sólits arguments demostrá que 'l catalá es idioma y no dialecte, com pretenen alguns envejosos de Catalunya. Seguidament lo Sr. Gallifa, en breus y eloqüents paraules, esplicá 'ls móvils que induhiren al Ajuntament á fundar la cátedra que en aquell moment s' inaugurava, afegint, que la brillant concurrencia que assistía al acte constituia la millor proba de que ab la creació de la nova classe, l' Ajuntament havia interpretat los sentiments de tots los manresans. Acabá 'l Sr. Gallifa son notable discurs, felicitant al Director y catedrátich del Institut y en especial al Sr. Valldeneu, á qui dedicá frases d' elogi.

La concurrencia, que rebé ab fortes mostres d' aprobació tot lo esposat, sorti del tot complascuda de tan important acte.

La conducta del Ajuntament de Manresa, digna de tota lloança, mereix ser imitada per los demés municipis de nostra terra.

—Nostre Ajuntament, en sessió del dimars prop-passat, acordá contribuir ab 5,000 pecetes á la suscripció pera axecar un monument al inoblidable Frederich Soler (Serafí Pitarra).

—Dimecres passat, una Comissió de la *Lliga de Catalunya*, composta dels senyors D. Ricart Permanyer y Ayats, D. Angel Guimerá, D. Antoni Aulestia y Pijoan y D. Bonaventura Bassegoda, visitá al Excm. Sr. D. Manuel Durán y Bas pera ferli present del missatge que per unanimitat acordá dirigirli la Junta Directiva de la esmentada societat, felicitantlo calurosament per lo propósit que te 'l nou Rector de la Universitat de crear les cátedres de Literatura y Dret catalá.

Lo senyor Durán rebé á la Comissió ab sa proverbial deferencia y cortesía y li expressá la seva complacencia per la distinció de que era objecte. fent cordials manifestacions d' amor á la nostra terra y á totes les seves més genuines institucions, y prometent travallar dins de la seva esfera pera 'l progrés de la Universitat de Barcelona y pera 'l foment del estudi de nostre Dret foral y de nostres lletres.

—S' ha començat á repartir als senyors adjunts dels Jochs Florals de Barcelona, 'l volum de les composicions premiades en lo certámen d' enguany.

—Diumenge passat La Associació Literaria de Gerona, celebrá la solemne festa de repartir los premis als autors llorejats en son vinticinqué certámen literari.

L' acte se celebrá en lo Teatre Principal de la esmentada ciutat, y 's vegé afavorit per una lluhida concurrencia que omplenava per complert la espayosa sala.

Lo discurs del president del jurat Sr. Atmetller y la memoria del secretari foren llegits en llengua forastera, no obstant á tractar lo primer d' un assumpto ben catalá.

En cambi les composicions distingides ab premi, están totes escrites en nostre idiome.

Los premis concedits foren los següents:

Premi de S. M. la Reyna Regent: D. Francesch Ubach y Vinyeta per sa poesía «La batalla de las Navas», que llegí D. Adolf Jaumeandreu.

Accéssit: D. Pere Veleta per sa poesía «Numancia», que llegí D. Ricart Amador.

Premi de la Diputació: D. Jordi Canadell per sa poesía «Ampurias», que llegí ell mateix.

Accéssit: D. Joan Manel Casademunt per sa poesía «Un bon patrici», que llegí D. Joan Ortes.

Premi del Excm. Sr. D. Lluis María Llauder: D. Pere Veleta per sa poesía «Girona cristiana», que llegí D. Jaume Masó.

Premi del Iltre. Sr. Marqués de la Torre: D. Narcís Fontanillas per sa poesía «La dona cristiana», que llegí l' autor.

Premi de la Asociació Liferaria: D. Joan Manel Casademunt per sa poesía «A la Seu de Girona», que llegí don Eduart Prats.

Primer accéssit: D. Antoni Morató per sa poesía «Las Caramellas», que llegí ell mateix.

Según accéssit: D. Joan Espiau per sa poesía «Los manantials», que llegi D. Joaquím Botet.

Tercer accéssit: «La cansó del guarda bosch», anónima.

Quart accéssit: D. Manel Ribot y Serra per sa poesía «Los jornalers», que llegí D. Jaume Masó.

—Lo dimecres, dia 11 d' aquest mes, á les deu de la nit, s' inaugurará en la *Associació Popular Regionalista*, una academia de propaganda oral, quin obgecte es constituir una agrupació de jovent apte pera propagar nostres ideals per medi de la paraula.

—Se diu que 'l Ajuntament de Reus, seguint lo bon cami de son company de Manresa, establirá en aquell Institut de 2.ª Ensenyança, una cátedra de llengua y literatura catalana.

—Hem rebut *La Frontera*, periódich que 's publica á Camprodon, quin saludo afectuós agrahim de tot cor. En son primer número publica lo retrato del inoblidable cata-

lanista y eminent botanich, Dr. Joan Montserrat y Archs, y alguns treballs en nostra llengua. Llástima que 'l nou company usi com oficial la llengua castellana, donchs sos escrits en l' idioma imposat nó poden pas acreditar á cap redacció. La secció de noves es una bona mostra de que la llengua de Cervantes no te cap culpa de que 'ls redactors de *La Frontera* no hagin nascut á Castilla.

ESTRANGER

França.—Á últims del mes passat, En Joan Carrère, el jove é infatigable campió de les idees regionalistes en lo Mitgdía, doná una conferencia en lo teatre de Perpinyá. Al anunci de que parlaría En Carrère sobres la Federació de les poblacions del Mitgdía, constituhida ab ocasió de prohibir el govern francés les corrides de toros, y estesa á tot el conjunt de les revindicacions descentralisadores y en part regionalistes, el teatre s' omplí de gom á gom, ocupant llochs en la taula de la presidencia l' Alcalde y principals regidors de la vila. El públich escoltá ab interés y simpatía la paraula atrayenta del conferenciant que ab accent d' escalfada eloqüencia y de fonda convicció esplicá y rahoná la conveniencia de la federació iniciada entre les ciutats del Mitgdía pera defensar contra la absorció é imposició del centralisme la conservació y conreu dels elements de vida y de cultura del pays, axís com la llibertat de tenir les costums que més plaguin y escayguin als pobles meridionals, tant si son del gust dels parisenchs, com no.

Acabada la conferencia, els concurrents ompliren d' aplausos al eloqüent propagandista y aclamaren la proposició que se 'ls feu d' adherirse á la Federació.

Darrerament hem llegit que al obgecte de que la ciutat de Perpinyá tinga un orguen representatiu de la adhesió de la vila á la lliga de les ciutats del Mitgdía, se va á constituhir un comité; havent anunciat els diaris que es encarregat de fer les inscripcions dels qui vulgan figurarhi, el senyor Cantié, director del *Velo Catalan,* haventse assenyalat com á qüota mínima la cantitat de dos franchs cada any.

Alemanya.—Li escriuen des de Metz (Alsacia-Lorrena) á un important diari:

«Monsenyor Dupont des Loges, lo llegendari y malaguanyat bisbe de Metz, va fundar en 1872 un ofici-funeral en memoria dels soldats francesos morts als voltants de Metz en 1870.

Aquest ofici se deya y 's diu encara ara, cada any als 7 de Novembre, en la catedral ab una gran pompa.

En tal día lo millor de la població francesa de Metz se reuneix en la séu, y tots els cors confosos en un mateix pensament preguen per los morts y per la pátria perduda...

Los alemanys, naturalment, no volgueren ser menos, y també ells s' empescaren de fer uns funerals pera 'ls seus soldats morts al entorn de la fortalesa.

No mes que, ab gran disgut d' ells, podien disposar solament de la modesta iglesia católica militar de la antiga colegiata de sant Climent, y ab açó aquest ofici, despullat de solemnitats, passava desapercebut no cridant la atenció de ningú.

¿Quina n' han feta 'ls alemanys pera desexirse d' aquest estat d' inferioritat? No se sap; mes es lo cert que 'l baró de Hammerstein ha conseguit del bisbe actual, Monsenyor Fleck, immediat successor del venerable Dupont, la autorisació pera fer celebrar d' aquí endevant, en sa catedral, l' ofici pera 'ls soldats alemanys ab la matexa solemnitat y 'ls matexos ornaments que 'ls dels francesos...

La nostra admirable catedral que, fins avuy dia, s' havia conservat pura de tot contacte alemany, será 'l dia 7 maculada per los malehits Prussians.

Hi ha á Metz un gros disgut contra Monsenyor Fleck, qui, per una feblesa tant deplorable com sense justificació, s' ha dexat arrencar la posessió d' exa catedral que 'ls habitants indígenes consideraven com el seu darrer refugi.

—En la Posnania, provincia polonesa del imperi alemany, ocorregué un lamentable incident qui prova l' estat de relacions entre 'ls prusians y 'ls polonesos. El nou arquebisbe Stableroski passava la seva visita pastoral en la vila de Opalenitza. Els carrers anaven plens de gent que hi acudía á saludar y victorejar al nou Pastor elegit entre 'ls fills de la patria may renegada per los polonesos. Al bo y millor de les aclamacions, el comandant d' un escamot de guardies prussians montats, tot dient del bisbe espressions indignes, feu llançar al esquadró al galop per entre la atapahida gentada. Naturalment els atropellats, tant en vindicació de les bestials injuries del comandant contra l' arquebisbe y contra 'ls polonesos, com pera guardarse del mal que se 'ls ne venia á sobre ab la carga dels guardies, se tiraren contra 'l comandant y l' atunyinaren un xich. La audiencia de Meseritz, ha reconegut els fets tal com los hem esmentat, peró no obstant, ha condemnat á tres acusats, açó sí, á penes de poca importancia.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 2.

Se constituheix la Diputació provincial de Barcelona.

—Es restablert lo jutjat d' instrucció de Montblanch.

—Ha començat sos serveys lo cos de policía judicial, creat pera la persecució dels crims terroristes.

Dia 3.

—Nostra Diputació elegeix per president á D. Andreu de Sard.

Dia 5.

Arriba á nostra ciutat lo Tinent general Polavieja, destinat á Filipines. Es rebut en la estació per tot l' element oficial.

Dia 6.

Naufraga en nostre port la corbeta italiana *Stefano G,* sense que se li donéscap aussili. A conseqüencia del temporal, algunes altres embarcacions sofrexen també diferentes averies.

—Es elegit alcalde de Gracia, D. Francisco Derch.

AVÍS D' ADMINISTRACIÓ

Preguém als nostres suscriptors y corresponsals que 's troban en descobert ab aquesta Administració, se servexin posarse al corrent, si no volen que 'ls suspenguém l' envío del periódich.

Los pagos poden ferse enviant sellos de correu ó per el Giro mútuo.

L' ADMINISTRADOR

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St Francesch, 5.